

بررسی تحلیلی فیلترینگ و آزادی اطلاعات

زهرا جعفری^۱، معین صباحی گراغانی^۲

۱- دانشجویی دکتری رشته حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندر عباس

۲- استادیار رشته حقوق دانشگاه کرمان

چکیده

آزادی اطلاعات، به معنای آزادی دسترسی افراد جامعه به اطلاعات موجود در مؤسسات عمومی و برخی مؤسسات غیرعمومی، امروزه یکی از حقوق اساسی و مقدمه تحقق بسیاری از حقوق بشر است. آزادی اطلاعات، مستلزم آن است که همه شهروندان به اطلاعات تحت کنترل مقامات عمومی دسترسی داشته باشند. با این تعریف درواقع حق دسترسی آزاد به اطلاعات نه به عنوان یک امتیاز به شهروندان از سوی دولت‌ها بلکه یک حق طبیعی و اساسی شهروندی است که باید محقق شود. اعمال هرگونه محدودیت، به هر شکل، در هر یک از بخش‌ها و ابزارهای تحقق این حق به منزله محروم کردن شهروندان از حقوق اساسی آن‌ها است. امروزه، بدون شک، اینترنت و شبکه‌های ارتباطی و اطلاعاتی مبتنی بر آن نقش اساسی و کلیدی در دسترسی عموم مردم به اطلاعات دارند. بالطبع با توجه به این نقش اساسی و اهمیت روزافزون این ابزار نوین، هرگونه اعمال محدودیت و فیلترینگ بر آن، بر تحقق آزادی اطلاعات تأثیرگذار است و منجر به اخلاف در تحقق این حق اساسی بشری می‌شود. درواقع با اعمال سانسور و محدودیت بر اینترنت، حق اطلاع‌یابی از وقوع رویدادها، نیز مسدود می‌شود. هدف اصلی این پژوهش، بررسی چالش‌های حق دسترسی آزاد به اطلاعات با تأکید بر سیاست‌های فیلترینگ در ایران و ارائه راهکار و مدلی مناسب، برای رفع این چالش‌ها و دستیابی به آزادی اطلاعات مطلوب است. بر اساس یافته‌های این پژوهش آزادی اطلاعات که در ایران با دو مانع فرهنگی و قانونی مواجه است، می‌تواند به طور مستقیم و غیرمستقیم از سیاست‌های فیلترینگ در ایران تأثیر بگیرد. بنابراین برای رفع این تأثیر نامطلوب و تقویت تأثیر مثبت این دو پدیده بر هم و رفع چالش‌های هر یک از این دو حوزه، پیشنهاد‌های کاربردی در سه بخش آزادی اطلاعات، فیلترینگ و تأثیر متقابل فیلترینگ و آزادی اطلاعات ارائه می‌شود.

کلیدواژه: اینترنت، فیلترینگ، آزادی اطلاعات